រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ចង្វាក់ក្នុងកំណាព្យខ្មែរ

RHYHM IN KHMER POEM

យ៉ាន់ ចិភារត៍

និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត

ជំនាញៈ អក្សរសិល្ប៍ ផ្នែកសិល្បៈ

ភ្នំពេញ ២០២០

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ចង្វាក់ក្នុងកំណាព្យខ្មែរ
RHYHM IN KHMER POEM

យ៉ាន់ វិភារតន៍

និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត

ជំនាញ អក្សរសិល្ប៍ ផ្នែកសិល្បៈ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ បណ្ឌិតសភាចារ្យ តិច សំណាង

ឆ្នាំ ២០២០

មាតិកា

ទំព័រ

ឧទ្ទិសកថា.....i

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....ii

លិខិតអំណះអំណាង.....iv

តារាងអក្សរកាត់.....v

មូលន័យសង្ខេប.....vii

សង្ខេបន័យជាភាសាបរទេស.....ix

អារម្ភកថា.....xxviii

សេចក្តីផ្តើម.....១

១.លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ.....២

២.ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ.....២

៣.គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ.....២

៤.ដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ.....៣

៥.វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ.....៣

៦.សារៈប្រយោជន៍នៃការស្រាវជ្រាវ.....៣

៧.រចនាសម្ព័ន្ធនិក្ខេបបទ.....៤

ជំពូកទី១

ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃកំណាព្យខ្មែរ

១.១.ទ្រឹស្តីកំណាព្យ.....៥

១.១.១- កំណាព្យ.....៥

១.១.២- ពាក្យកាព្យ.....៧

១.១.៣- អត្ថន័យកំណាព្យ.....៨

១.១.៤- រចនារូបរបស់កំណាព្យ.....៨

១.១.៥- កាព្យវិធី.....៩

១.១.៦- ភាសាកាព្យ.....៩

១.១.៧- រូបារម្មណ៍.....១០

១.២- ប្រវត្តិតន្ត្រីខ្មែរ.....១០

១.២.១- តន្ត្រីបុរាណ.....១១

១.២.២- តន្ត្រីសម័យ.....១២

១.៣- ទ្រឹស្តីតន្ត្រី.....១៤

១.៣.១- និយមន័យតន្ត្រី.....១៤

១.៣.២- របៀបវាយចង្វាក់.....១៤

១.៣.៣- សញ្ញាជំហាប់និងបង្អួស.....១៤

១.៣.៤- ខ្នាតចង្វាក់និងឃ្នងចង្វាក់..........១៥
១.៣.៥- សទ្ទសញ្ញា..........១៥
១.៣.៦- លេខបញ្ជាក់..........១៥
១.៣.៧- កូនសោរ«សុល»..........១៥
១.៣.៨- ចន្លោះសំឡេង..........១៦
១.៣.៩- សញ្ញាសាជាន..........១៦
១.៣.១០- សញ្ញាសម្គាត់..........១៦
១.៣.១១- បន្ទាត់ថែម..........១៧
១.៣.១២- ពាក្យបច្ចេកទេសភាសាអ៊ីតាលី..........១៧
១.៣.១៣- សញ្ញា«អាក់សង់»..........១៨
១.៣.១៤- ដាកាប៉ូ..........១៨
១.៣.១៥- សញ្ញាភ្ជាប់..........១៨
១.៣.១៦- ឈ្មោះចន្លោះ..........១៨
១.៣.១៧- ខ្នាតចង្វាក់មិនត្រង់..........១៨
១.៣.១៨- សញ្ញា/និងសាជាន%..........១៩
១.៤- ទ្រឹស្តីស្វរ..........១៩
១.៤.១- លំញ័រ..........១៩
១.៤.២- វេលា..........២០
១.៤.៣- រលក..........២០
១.៤.៤- លំញាប់..........២០
១.៤.៥- កម្ពស់..........២១
១.៤.៦- ល្បឿង..........២១
១.៤.៧- ប្រពលភាព..........២១
១.៤.៨- ល្បឺ(លឺ,ឮ)..........២១
១.៤.៩- ឧបសម្ព័ន្ធនៃស្វរ..........២២
១.៤.១០- កម្មរនៃស្វរ..........២២
១.៤.១១- លំញ័របំប៉ន..........២៣
១.៤.១២- ស្វរបន្លឺ..........២៣
១.៤.១៣- មុខងារខ្សែរសំឡេង..........២៣
១.៤.១៤- មុខងារទីបន្លឺ..........២៣
១.៤.១៥- ស្វរសង្កត់..........២៤
១.៤.១៦- ស្វរសង្កត់នៅក្នុងកន្សោមចង្វាក់..........២៤
១.៤.១៧- ស្វរសង្កត់នៅក្នុងកន្សោមដង្ហើម..........២៤

១.៤.១៨- ការលើកដាក់សំឡេងរបស់សូរសង្កត់..........២៤
១.៥- ទ្រឹស្តីចង្វាក់..........២៥
១.៥.១- និយមន័យចង្វាក់..........២៥
១.៥.២- ការប្រើប្រាស់ចង្វាក់ក្នុងកំណាព្យ ចម្រៀង និងតន្ត្រី..........២៥
១.៥.៣- ចង្វាក់បេះដូង..........២៦
១.៦- ការសិក្សាប្រវត្តិនៃកំណាព្យខ្មែរ..........២៨
១.៧- ស្លាដែកវីខ្មែរល្បីតាមសម័យកាលនីមួយៗ..........៣០
១.៧.១- កវីខ្មែរនៅសម័យអង្គរ..........៣០
១.៧.២-កវីខ្មែរនៅសម័យក្រោយអង្គរឬសម័យកណ្តាល..........៣១
១.៧.៣-កវីខ្មែរនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៨-១៩៧០..........៣៣
១.៧.៤- កវីខ្មែរនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥..........៣៤
១.៧.៥- កវីខ្មែរនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៨..........៣៦
១.៧.៦- កវីខ្មែរនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩០-២០០០..........៣៧
១.៨- បញ្ជីរាយនាមអ្នកស្មូត្រកំណាព្យ៣សម័យកាល..........៣៧
១.៨.១- សម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម..........៣៧
១.៨.២- សម័យរដ្ឋកម្ពុជា..........៣៧
១.៨.៣- សម័យបច្ចុប្បន្ន..........៣៧

ជំពូកទី២
ចរិតលក្ខណៈនៃកំណាព្យខ្មែរ

២.១- កាព្យប្រភេទក្នុងកំណាព្យខ្មែរ..........៣៩
២.១.១- កាព្យវីភេទ..........៣៩
២.១.២- កាព្យពិពណ៌នា..........៤០
២.១.៣- កាព្យរិះគន់..........៤១
២.១.៤- កាព្យល្បើក..........៤២
២.១.៥- កាព្យប្រលោមលោក..........៤២
២.១.៦- កាព្យឧបទេស..........៤៣
២.១.៧- កាព្យរឿណកថាឬកាព្យរឿណភេទ..........៤៤
២.១.៨- កាព្យបែបនាដ្យភាព..........៤៤
២.១.៩- កាព្យរូបារម្មណ៍..........៤៥
២.១.១០-កាព្យឧបាម្ភ..........៤៦
២.១.១១- កាព្យសារកេថា..........៤៦
២.១.១២-កាព្យស្នេហា..........៤៧
២.២- ធាតុរបស់កំណាព្យ..........៤៨
២.២.១- ព្យាង្គ..........៤៨

២.២.២- ពាក្យ.....៤៨
២.២.៣- ឃ្លា.....៤៩
២.២.៤- ល្បះឬល្បះខណ្ឌ.....៥០
២.២.៥- វង្វាស់កាព្យ.....៥១
២.២.៦- ចំណាប់ចុងចួន.....៥២
២.៣- បទកាព្យនៅក្នុងកំណាព្យខ្មែរ.....៥២
២.៣.១- បទពាក្យបួន(បទមេបួន).....៥៣
២.៣.២- បទបឋ្យាវត្ត.....៥៤
២.៣.៣- បទកាកគតិ.....៥៥
២.៣.៤- បទព្រហ្មគីតិ.....៥៧
២.៣.៥- បទពំនោល.....៥៩
២.៣.៦- បទកុជង្គលីលា.....៦០
២.៣.៧- បទបន្ទោលកាក.....៦១
២.៣.៨- បទពាក្យ៦.....៦២
២.៣.៩- បទពាក្យ៧ធម្មតា.....៦៣
២.៣.១០- បទពាក្យ៧(បែបកខ).....៦៥
២.៣.១១- បទពាក្យ៧(បែបអើយ៉ា).....៦៦
២.៣.១២- បទពាក្យ៧(បែបអក្សរលូន).....៦៦
២.៣.១៣- បទពាក្យ(បែបគោពទ្ទ័ស្នឹង).....៦៧
២.៣.១៤- បទពាក្យ៨.....៦៨
២.៣.១៥- បទពាក្យ៩.....៦៩
២.៣.១៦- បទពាក្យ១០.....៧៣
២.៣.១៧- បទពាក្យ១១.....៧៤
២.៤- ពាក្យរណ្តំបរិវាសព្ទនៅក្នុងកំណាព្យខ្មែរ.....៧៥
២.៤.១- ពាក្យរណ្តំ.....៧៥
២.៤.២- បរិវា.....៧៥
២.៥.៣- សព្ទ.....៧៥

ជំពូកទី៣.

តម្លៃកំណាព្យនៅក្នុងសង្គមវប្បធម៌ខ្មែរ

៣.១- តម្លៃរបស់កំណាព្យ.....៧៨
៣.១.១- តម្លៃនៃកំណាព្យខ្មែរក្នុងវិស័យសិល្បៈ.....៧៩
៣.១.២-តម្លៃនៃកំណាព្យក្នុងវិស័យសាសនា.....៨៨
៣.១.៣- តម្លៃកំណាព្យខ្មែរក្នុងវិស័យអប់រំ.....៩០
៣.២- ការវិភាគទៅលើបទស្មូត្រ កំណាព្យរបស់សមាគមរញ្ជួនពុទ្ធិបពោធមិត្ត.....៩៣

៣.៣- បញ្ហាប្រឈមនិងដំណោះស្រាយ...១៦២
៣.៣.១- បញ្ហាប្រឈម...១៦២
៣.៣.២-ដំណោះស្រាយ...១៦៣
សន្និដ្ឋាន
ឧបសម្ព័ន្ធ
គន្ថនិទេស

ឧទ្ទិសកថា

ស្នាដៃនិក្ខេបបទនេះសូមថ្វាយចំពោះព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធៈ

- ព្រះមហាក្សត្រីយានី **កុសមៈនារីរតន៍** ព្រះមហាវីរៈក្សត្រនៃមាតុភូមិនិងជាទីគោរពសក្ការៈនៃប្រជាជនខ្មែរ ក៏ដូចជាសិល្បករ កាលព្រះអង្គគង់មានព្រះជន្មនៅឡើយ ព្រះអង្គបានបំពេញមហាពលិកម្មដ៏មហាធំធេងចំពោះវិស័យវប្បធម៌ក្នុងការលើកកម្ពស់វិស័យវប្បធម៌ជាតិយើងឱ្យបានរីកចម្រើនរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

- ព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធ អតីត**ព្រះមហាក្សត្រ** គ្រប់ព្រះអង្គ

- វិញ្ញាណក្ខន្ធ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណាត** ជោតញាណោ ព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធ **សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ និងព្រះសង្ឃ** គ្រប់ព្រះអង្គ។

សូមឧទ្ទិសជូនចំពោះសិល្បករគ្រប់ជំនាន់គ្រប់សម័យកាលទាំងអស់មានដូចជា ផ្នែកតន្ត្រី របាំ ស្ថាបត្យកម្ម គំនូរ ចម្លាក់។ ជាពិសេសផ្នែកកំណាព្យ លោកទាំងអស់បានធ្វើមរណៈកាលទៅ តែលោកទាំងអស់នោះបានបន្សល់ទុកស្នាដៃជាច្រើនសម្រាប់កូនខ្មែរសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្ត។ ស្នាដៃទាំងអស់បាននាំមកនូវសារៈប្រយោជន៍ដល់កូនខ្មែរនិងប្រទេសជាតិយើងយ៉ាងខ្លាំង។

សូមឧទ្ទិសជូនចំពោះ លោកសាស្ត្រាចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូដែលបានបង្ហាត់បង្រៀន ផ្តល់ពុទ្ធិ ផ្តល់ការអប់រំដល់រូបយើងខ្ញុំតាំងពីតូចរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ឥឡូវនេះលោកបានធ្វើមរណៈកាលទៅកាន់លោកខាងមុខទៅហើយ។

សូមសម្តែងនូវការគោរព និង កតញ្ញូតដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះបុព្វជនរួមមាន៖

- វិញ្ញាណក្ខន្ធ អ្នកម្តាយបង្កើត **កៅ យ៉ុថ្លារី**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ អ្នកម្តាយ ក្មេក **យ៉េម ម៉ាលីស**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ លោកតា **កៅ តោ** និង លោកយាយ **មាស ស៊ុគ**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ លោកតាក្មេក **អ៊ុក ពៅ** និង លោកយាយក្មេក **ទ៉េត តែម**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ លោកតា **យ៉ាន់ យី** លោកយាយ **ស៊ូ គី**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ អ្នកមីង **កៅ ចាន់ថុល**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ អ្នកមីង **កៅ ចាន់ធី**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ លោកពូ **កៅ សុខ ធឿន**
- វិញ្ញាណក្ខន្ធ លោកពូ **កៅ ស៊ី ថៃ**

សូមឱ្យដួងវិញ្ញាណ របស់អ្នកមានគុណទាំងអស់បានទៅដល់ឋានសុខគតិភពចុះ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណនិងដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះ៖

- រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្រោមការដឹកនាំរបស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោបណ្ឌិតសភាចារ្យ **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបានគាំទ្រគ្រប់បែបយ៉ាងក្នុងការបង្កើតស្ថាប័នរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលបញ្ញាញាណជាន់ខ្ពស់ ដែលជាធនាគារខួរក្បាលរបស់ជាតិក្នុងការស្រាវជ្រាវ។

នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះ៖

- ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ សំណាង** អតីតប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងបង្កើតឱ្យមានការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់និងថ្នាក់បណ្ឌិត្យ រហូតបានទទួលជោគជ័យដ៏ធំធេង។

- លោកជំទាវបណ្ឌិតសភាចារ្យ **ខ្លូត ធីដា** អតីតប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងលោកជំទាវ ជាអតីតប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃនៃនិក្ខេបបទ លោកជំទាវបានផ្តល់ជំបូន្មានដ៏ល្អក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

- ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ ទូច** ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា លោកបានផ្តល់ជាយោបល់ល្អនិងជំរុញលើកទឹកចិត្តដើម្បីសម្រេចនិក្ខេបបទនេះ។

- ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **ស៊ុំ ឈុំប៊ុន** អតីតអនុប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា លោកជាប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃនិក្ខេបនិងតែងតែតម្រង់ផ្លូវដ៏ល្អដល់យើងខ្ញុំ។

- ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **តិច សំណាង** ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំនិក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត លោកបានជំរុញនិងបានលើកទឹកចិត្តគ្រប់បែបយ៉ាង ក្នុងការសម្រេចនិក្ខេបបទនេះ។

- ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សោម សុមុនី** គណៈកម្មការវាយតម្លៃនិក្ខេបបទ លោកបានផ្តល់ពុទ្ធិល្អៗ ក្នុងការស្រាវជ្រាវ។

- លោកបណ្ឌិត **មាឌ្យ ឫទ្ធីរ៉ាឌុធ** សាស្ត្រាចារ្យណែនាំបង្គោលនិក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត និងជាគណៈកម្មការវាយតម្លៃនិក្ខេបបទ លោកបានផ្តល់ពុទ្ធិជាច្រើនដល់នាងខ្ញុំក្នុងការរកបកគំហើញនឹងសិក្សាស្រាវជ្រាវលើនិក្ខេបបទនេះ។

- ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **ជួន ជីទិន** លោកបណ្ឌិត **ហាក់ ទ៉ាន់ណារ៉ា** លោកបណ្ឌិត **ណុន សុខា** គណៈកម្មការវាយតម្លៃលោកបានជួយផ្តល់យោបល់ជាច្រើននៅក្នុងនិក្ខេបបទនេះនិងបានលើកទឹកចិត្តក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះ។

- លោក **ឈឹម លាងសេង** លោក **នួន សុវណ្ណនី** លោក **សីហា ឧត្តម** លោកបានជួយស្រាវជ្រាវនិងរកឯកសារ។

- លោក **សេង មាន** លោកបានជួយបកប្រែឯកសាជាភាសាអង់គ្លេស។

-កញ្ញា បណ្ឌិត **សុខ ឧស្សាហ៍** តែងតែផ្តល់យោបល់ និងជួយពិនិត្យលើអក្ខរាវិរុទ្ធ។ នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណនិងដឹងគុណចំពោះ ៖

- លោកឪពុក ឈ្មោះ **យ៉ាន់ មុរិន** លោកតែងតែលើកទឹកចិត្តកូននិងជំរុញឱ្យកូនបានសិក្សា ទោះមានឧបសគ្គបែបណា លោកតែងតែពុះពារដើម្បីឱ្យកូនស្រីមានអនាគតល្អ។

- អ្នកម្តាយបិញ្ចឹមឈ្មោះ **ចាន់ ថន** តែងតែបីបាច់ថែរក្សាកូនបានយ៉ាងល្អ។

- លោក **យឹម អយុទ្ធឡុនះទិដ្ឋា** ត្រូវជាស្វាមី លោកជាអ្នកលើកទឹកចិត្តខ្ពស់បំផុតហើយ តែងតែជួយទំនុកបម្រុងគ្រប់បែបយ៉ាងដល់ភរិយា។

នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យ ដែលបានបង្ហាត់បង្រៀន តាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សារហូតដល់ថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា ព្រមទាំងផ្តល់នូវដំបូន្មានល្អៗដល់នាងខ្ញុំ ដើម្បីឱ្យក្លាយជាសមាសធាតុមួយ នៃកំលាំងបញ្ញាញាណរបស់ជាតិ ដែលមានការតស៊ូប្រកបដោយមនសិការ ស្របនឹងពាក្យស្លោកមួយឃ្លាពោលថា« មនសិការ គឺជាពន្លឺនៃសតិបញ្ញា ក្នុងការញែកអំពើល្អចេញពីអំពើអាក្រក់»។

ជាចុងក្រោយនាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោកសាស្ត្រាចារ្យ បណ្ឌិត និងទស្សនៈវិទូ ព្រមទាំងអ្នកចេះដឹងមួយចំនួនដែលបានខិតខំរិះរកនូវប្រធានបទនៃសារណា រឺ និក្ខេបបទនានា ហើយបានចងក្រងជាសៀវភៅជាច្រើនក្បាល សម្រាប់ផ្តល់ចំណេះដឹងតាមរយៈការអានដល់កូនចៅជំនាន់ក្រោយទៀតសម្រាប់បន្តវេន។ ដោយសារឯកសារទាំងអស់នោះមានសារៈសំខាន់ និងបានផ្តល់ពុទ្ធិល្អៗ ទើបបណ្តាលចិត្តឱ្យនាងខ្ញុំមានគំនិតចង់ចេះចង់ដឹងបង្កើនការស្រាវជ្រាវ ដោយមានការបន្តវេនពីបុព្វបុរសទាំងអស់នោះ។

លិខិតអំណះអំណាង

នាងខ្ញុំ **ឈ្មោះ យ៉ាន់ ទិភារតន៍** ជាបេក្ខជនបណ្ឌិតជំនាន់ទី៣ នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា សូមធានាអះអាងថា ខ្លឹមសារនៃនិក្ខេបបទ **«ចង្វាក់ភ្លេងកំណាព្យខ្មែរ»** ពិតជាកើតឡើងពីការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់នាងខ្ញុំក្រោមការណែនាំរបស់បណ្ឌិតសភាចារ្យ តិច សំណាង ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំទី១ សាស្ត្រាចារ្យ ហង្ស ឫទ្ធីរ៉ាវុធ ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំទី២ ពិតប្រាកដមែន។ ចំពោះលទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដែលមាននៅក្នុងនិក្ខេបបទនេះ គឺពិតជាបានកើតចេញពីការខិតខំប្រឹងប្រែង សិក្សាស្រាវជ្រាវតាក់តែងនិពន្ធ វិភាគនិងចងក្រងបានជាស្នាដៃដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រ និងមានឯកសារយោងដ៏រឹងមាំ ហើយបានអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រនៃការសរសេរនិក្ខេបបទ នៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា។ ប្រសិនបើថ្ងៃក្រោយឯកសារនេះមានអ្នកអះអាងថានាងខ្ញុំបានលួចចម្លងដោយប្រការណាមួយ នាងខ្ញុំសូមទទួលខុសត្រូវនៅចំពោះមុខច្បាប់។

ថ្ងៃ ខែ ព.ស.២៥៦៤

ធ្វើធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ២០២០

បានឃើញនិងឯកភាព

ថ្ងៃ ខែ ព.ស.២៥៦៤

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ២០២០

ហត្ថលេខា

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

យ៉ាន់ ទិភាតន៍

ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **តិច សំណាង**

តារាងអក្សរកាត់នៅក្នុងនិក្ខេបបទ

ល.រ	ការអាន	និមិត្តសញ្ញា	អត្ថន័យ
១	តួមូល	𝅝 (𝄻)	សម្គាល់តម្លៃ៤ចង្វាក់
២	តួស	𝅗𝅥 (𝄼)	សម្គាល់តម្លៃ២ចង្វាក់
៣	តួខ្មៅ	♩ (𝄽)	សម្គាល់តម្លៃ១ចង្វាក់
៤	តួទំពក់	♪ (𝄾)	សម្គាល់តម្លៃ១/២ចង្វាក់
៥	តួទំពក់ទ្វេ	𝅘𝅥𝅯 (𝄿)	សម្គាល់តម្លៃ១/៤ចង្វាក់
៦	រំញ័រទឹករលក		
៧	រំញ័រផ្កា		
៨	រ៉ែន		
៩	Adagio		យឺត
១០	Andante		យឺតល្មម
១១	Allegro		លឿនសកម្ម
១២	Presto		លឿនណាស់
១៣	Rallentando or Rall		យឺតទៅបន្តិចម្តងៗ
១៤	Accelerando or Accel		លឿនឡើងៗ
១៥	A tempo		ត្រឡប់យកចង្វាក់មុន
១៦	Allegretto		យឺតជាង Allegro បន្តិច
១៧	Vivace		ហ័សសកម្ម
១៨	Forte	*f*	ខ្លាំង
១៩	Plono	*p*	ខ្សោយ
២០	Pianissimo	*pp*	ខ្សោយណាស់
២១	Fortissimo	*ff*	ខ្លាំងណាស់
២២	Mezzo piano	*mp*	ខ្សោយល្មម
២៣	Mezzo forte	*mf*	ខ្លាំងល្មម
		ppp	

២៤		*fff*	ខ្សោយមែនទែន
២៥	Crescendo		ខ្លាំងមែនទែន
២៦	Decrescendo		ខ្លាំងឡើងៗ
២៧	Allegretto		ខ្សោយទៅៗ
២៨	ចួន		យឺតជាង Allegro បន្តិច
២៩	រណ្ដំ		
៣០	ផ្ទួន		
៣១	ព្យ		ព្យាង្គ
៣២	ប		ចង្វាក់
៣៣	ស.វ		សតវត្ស

មូលន័យសង្ខេប

កម្ពុជា ជាប្រទេសតូចមួយ តែសម្បូរទៅដោយសម្បត្តិវប្បធម៌ ដែលមានតម្លៃមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន ។ បុព្វបុរសខ្មែរ បានបន្សល់ទុកនូវមរតកជាច្រើនរាប់មិនអស់ សម្រាប់កូនចៅជំនាន់ក្រោយ ដែលមានដូចជា ចម្លាក់ទាំងអក្សរសាស្ត្រ ប្រាសាទបុរាណ ក្បួនច្បាប់សម្រាប់អប់រំចិត្ត សម្រាប់អប់រំគ្រួសារ ព្រមទាំងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងកិច្ចដំណើរការផ្សេងៗសម្រាប់អភិវឌ្ឍប្រទេស។ លោកបានប្រាប់យើងនូវ វិធីសាស្ត្រងាយ ឬលំបាកក្នុងការកសាងស្នាដៃសិល្បៈទាំងនោះ។ ដោយសារតែស្លាកស្នាមមរតកទាំងអស់នេះហើយ ទើបបណ្តាលចិត្តកូនខ្មែរដែលស្រឡាញ់ការសិក្សា ស្រឡាញ់ការស្រាវជ្រាវ មានចិត្តរំភើបនូវស្នាដៃមរតកទាំងនេះ ចង់ចេះ ចង់ដឹង បង្កើតនូវគំនិតចង់ស្វែងយល់ឱ្យបានស៊ីជម្រៅនូវស្នាដៃទាំងឡាយនោះ។

កំណាព្យក៏ជាមរតករបស់បុព្វបុរសយើងមួយដែរ ហើយបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ នៅក្នុងឯកសារសំណេរ ដែរបានចារនៅលើផ្ទាំងសិលា លើក្រាំងស្លឹករឹត។ល។ ដែលមានលក្ខណៈជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ពីព្រោះរឿងរ៉ាវ និងស្នាដៃរបស់ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរសុទ្ធតែបង្កប់នៅក្នុងអត្ថបទកំណាព្យគ្រាន់តែអត្ថបទខ្លះជាពាក្យរាយ អត្ថបទខ្លះជាភាសាសំស្ក្រឹត និងជាភាសាបាលី។ កំណាព្យដែលគេសរសេរនាសម័យបុរាណ ជាពិសេសនាមុនសម័យអង្គរនិងអង្គរ ភាគច្រើនសរសេរជាភាសាសំស្ក្រឹត ។

តាមទស្សនៈទូទៅលក្ខណៈអក្សរសិល្ប៍នៃសិលាចារឹកខ្មែរមុនសម័យអង្គរ និងអង្គរ កំណាព្យខ្មែរបានលិចរូបរៀងឡើងច្បាស់លាស់ ឈរលើមូលដ្ឋានជាក់លាក់ និងពោរពេញដោយជំនឿដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនលើសាសនារបស់ប្រជាជនខ្មែរ។

ការសិក្សាទ្រឹស្តីអក្សរសិល្ប៍ វាស្មើរដូចទៅនឹងការសិក្សាទ្រឹស្តីរបស់កំណាព្យដែរ តែវាមិនដូចគ្នាទាំងស្រុងនោះទេ។ វាហាក់ដូចជានៅក្នុងទិសដៅតែមួយ ក្នុងន័យការស្វែងយល់អំពីសុខទុក្ខរបស់មនុស្ស តាមរយៈគោលបំណងរបស់កវី ការស្វែងរកពិតពពិត និងពិតពរបស់អស្ថិរូប។ អក្សរសិល្ប៍បានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយ រូបធាតុនិយមបដិសំយោគនិងមនោគតិ ដែលមាននៅក្នុងកំណាព្យហាក់បង្ហាញអំពីតថភាព និងមូលដ្ឋានបែបវិទ្យាសាស្ត្រ។

កំណាព្យ និងអក្សរសិល្ប៍ វាមានទំនាក់ទំនងទៅ នឹងតថភាពសង្គមដូចជា ប្រពៃណី វប្បធម៌ ជំនឿផ្សេងៗជាដើម។ កវីចូលចិត្តបង្កើតរូបារម្មណ៍ដើម្បីរិះគន់សង្គម ឬក្នុងន័យអប់រំបណ្តុះសតិស្មារតីល្អ ឬក៏ហាត់ពត់លត់ដំនូវគំនិតស្មារតីបែបចំណង់តណ្ហា ហើយចង់កែប្រែចំណង់តណ្ហាទាំងអស់នោះឱ្យក្លាយទៅជាការរកសេចក្តីសុខ និងការរីកចម្រើនរបស់មនុស្សជាតិទៅវិញ។ មានទស្សនខ្លះថាកំណាព្យ បម្រើអារម្មណ៍មនុស្សបានច្រើន ទាំងខាងសំណេរទាំងផ្នែកសូត្រ ។

និក្ខេបបទនេះ និងបង្ហាញអំពីវិធីសាស្ត្រងាយឬលំបាកក្នុងការប្រើប្រាស់សំឡេង។ កំណាព្យមិនមែនជាចម្រៀងទេ ហើយការប្រើប្រាស់ចង្វាក់នៅក្នុងការយកមកវិភាគ ក៏មិនដូចចង្វាក់នៅក្នុងចម្រៀងដែរ ។

ការវិភាគចង្វាក់ នៅក្នុងកំណាព្យទាំង៥៩បទនៃកំណាព្យមាន៤ចំណុចៈ

១- រកឱ្យឃើញនៅចំនួនសំឡេង ដែលយកមកប្រើប្រាស់នៅក្នុងបទកំណាព្យនីមួយៗ

២- រកឱ្យឃើញនូវ ចំនួនល្បឿន (យឺត ឬលឿន) នៅគ្រប់បទរបស់កំណាព្យ

៣- រកឱ្យឃើញនូវ ផ្លូវបត់បែនរបស់សំឡេងឡើងចុះ ទាបខ្ពស់ វែងខ្លីទៅតាមបទកំណាព្យនីមួយៗរបស់កំណាព្យ។

៤- ការវិភាគជាលេខ ដើម្បីបូកសរុបជាលេខ សម្រាប់បទកំណាព្យនីមួយៗ ចង្វាក់ មានពីរប្រភេទទៀត គឺ ចង្វាក់បេះដូង និង ចង្វាក់ប្រើក្នុងកំណាព្យ ចម្រៀង ឬក៏ចង្វាក់ឧបករណ៍តន្ត្រី ។ ការសិក្សានេះ គឺចង់ធ្វើការប្រៀបធៀប រវាង ចង្វាក់ បេះដូង និងចង្វាក់របស់កំណាព្យ តើចលនាចង្វាក់ទាំងពីរនេះ មានលក្ខណៈដូចគ្នាឬខុសគ្នាយ៉ាងណាដែរ ?

- ចុះបើ មនុស្សដែលមានចង្វាក់បេះដូង ខ្សោយ ឬខ្លាំង តើមនុស្សមានអាការៈបែបណា?

- ចុះបើចង្វាក់យឺតឬលឿននៅក្នុងកំណាព្យវិញ គេច្រើនប្រើទៅលើបទកំណាព្យ ប្រភេទណាខ្លះ?

- ចុះចង្វាក់ស្មើ រវាង ចង្វាក់បេះដូង និងចង្វាក់កំណាព្យវិញតើមានការប្រែប្រួលបែបណា ?

- ចុះរវាងចង្វាក់បេះដូង លឿនឬយឺត នៃចង្វាក់បេះដូង វាមានល្បឿន ប្រែប្រួលដែរឬទេ?

- ចុះរវាង ចង្វាក់នៅ ក្នុងកំណាព្យលឿនឬយឺត វាមានល្បឿប្រែប្រួលបែបណាដែរ?

ការសិក្សានេះ និងបង្ហាញនៅគ្រប់ទម្រង់ដែលមានចង្ងល់ខាងលើ និងសារៈសំខាន់នៃការប្រើប្រាស់សំឡេង ការចេះប្រើប្រាស់ ខ្យល់ចេញពីប្រអប់សួតរបស់មនុស្ស និងបង្ហាញនូវបទកំណាព្យខ្លះៗដែលងាយស្រួលឬលំបាកក្នុងការស្មូត្រឬសូត្រ។

និក្ខេបបទនេះក៏ជាគម្រូសម្រាប់អ្នកចង់ចេះសូត្រឬស្មូត្រកំណាព្យ ប៉ុន្តែអ្នកចង់ចេះដឹងទាំងអស់នៅ ត្រូវដឹងលំនាំបទខ្លះៗ សម្រាប់ជាគន្លឹះក្នុងការហាត់រៀន ។

ម្យ៉ាងទៀតឯកសារនេះអាចជាជំនួយដល់កុមារតូចៗ និងជាឯកសារសម្រាប់គ្រូក្នុងការបង្ហាត់បង្ហាញ របៀបសូត្រដល់សិស្ស។ ការសិក្សានៅលើនិក្ខេបបទនេះ គឺមានគោលបំណង ធ្វើយ៉ាងណានាំឱ្យមានប្រយោជន៍ដល់អ្នករៀនសូត្រ និងអ្នកបន្តវេន ជាការត្រួសត្រាយផ្លូវសម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវជំនាន់ក្រោយៗទៀត ។

ABSTRACT

Cambodia is a small country but rich in valuable cultural heritages. The Cambodian ancestors have inherited innumerable legacies for their descendants such as sculptures, literature, ancient temples, and laws for educating families a long with economic system and strategies for the country development. The ancestors have also shown us the easiness and complexity of those wonderful achievements. According to this, the next generations who are enthusiastic about the ancient accomplishments would love to further know, study, explore those handed-down legacies.

Poetry, one of our ancestors' heritages, has been playing a vital role in the inscriptions of ancient temple walls since all of the facts and accomplishments of the kings were written in those poems; some were written in Pheak Reay (regular way) and some in Bali Sanskrit. The poems written in the past, especially in pre-Angkorian and Angkorian era were in Sankrit.

According to the overall perspectives, the literatures in the inscriptions before and during Angkorian period depict that Cambodian Poetry has been well written based on the empirical evidences of reality and beliefs in the Cambodian religion.

The theories of the Literature are almost as similar as the ones of the poetry; it seems that they are written in the similar ways regarding human welfare, authors' goals, real-world exploration, and imagination. The Literature associated with metaphysics, hospitality, and ideology in the poetry shows the reality and scientific foundation. Poetry and Literature are related to social reality such as tradition, culture, superstitions, and etc.

Poets like to create a visual impression of social criticism, a society in the sense of a corrupt society or in the sense of a good conscience or a reflection of the mind and spirit of passion, and those poets also like to transform those social matters to become happiness and enhancement for the mankind. There are some views, stating that Poetry can mentally help people via writing and singing. This thesis will show the